

Michał Moszyński

Niemiecki model Społecznej Gospodarki Rynkowej – perspektywa rynku pracy

WYDAWNICTWO NAUKOWE
UNIWERSYTETU
MIKOŁAJA KOPERNIKA

Toruń 2016

Spis treści

Wstęp	11
-------------	----

Rozdział 1. Rynek pracy w ordoliberalizmie i koncepcji Społecznej Gospodarki Rynkowej

1.1. Rynek pracy w ordoliberalnej koncepcji ładu gospodarczego	23
1.1.1. Rynek pracy w ramach ładu gospodarczego	23
1.1.2. Rynek pracy a kwestia społeczna	34
1.1.3. Organizacja i funkcjonowanie rynku pracy	38
1.1.4. Polityka państwa na rynku pracy	45
1.1.5. Podsumowanie	54
1.2. Rynek pracy w koncepcji Społecznej Gospodarki Rynkowej (SGR)	57
1.2.1. Warstwa ideowa SGR	57
1.2.2. Rynek pracy w SGR – propozycje porządku i postulaty dla polityki w myśli Alfreda Müllera-Armacka i Ludwiga Erharda	66
1.2.3. Wnioski – zasady porządku rynku pracy SGR	76

Rozdział 2. Ordoliberalna teoria ładu gospodarczego a ekonomia instytucjonalna

2.1. Postulaty rozwoju ordoliberalnej teorii ładu gospodarczego	80
2.2. Ordoliberalna teoria ładu gospodarczego a ekonomia instytucjonalna – podobieństwo zakresów badawczych	85
2.3. Ordoliberalna teoria ładu gospodarczego a ekonomia instytucjonalna – podobieństwo aparatury analitycznej	95
2.4. Model analityczny dla badań porządku rynku pracy SGR	102
2.5. Wnioski – pola i możliwości syntezy	109

Rozdział 3. Realizacja modelu SGR w Niemczech zachodnich na rynku pracy – obudowa instytucjonalna i polityka rynku pracy w latach 1948–1989

3.1. Instytucjonalna obudowa rynku pracy SGR	113
3.2. Rynek pracy a polityka gospodarcza	124
3.3. Procesy na rynku pracy	136

3.4. Rynek pracy w niemieckiej SGR – Niemcy na tle innych modeli kapitalizmu	140
3.5. Wnioski w świetle modelu analitycznego	148

Rozdział 4. Formowanie porządku rynku pracy Społecznej Gospodarki Rynkowej w byłej NRD w latach 1990–1998

4.1. Transformacja systemowa byłej NRD – wyzwania i strategię dla rynku pracy	151
Wprowadzenie	151
4.1.1. Transformacja systemowa jako przekształcanie ładu gospodarczego	153
4.1.2. Strategie transformacji systemowej dla rynku pracy	162
4.2. Poziom ładu gospodarczego: kształtowanie instytucjonalnej obudowy rynku pracy	167
4.3. Poziom procesu gospodarczego	172
4.3.1. Polityka płacowa	172
4.3.2. Funkcjonowanie rynku pracy w byłej NRD w początkowym okresie transformacji	181
4.3.3. Polityka zatrudnienia i rynku pracy	186
4.3.4. Wyrównanie socjalne	195
4.4. Socjologiczno-antropologiczny fundament rynku	200
4.4.1. Aksjologiczna podbudowa ładu instytucjonalnego SGR w byłej NRD w świetle badań	204
4.5. Wnioski w świetle modelu analitycznego	212

Rozdział 5. Przebudowa porządku rynku pracy SGR w zjednoczonych Niemczech po 1998 r.

5.1. Problemy niemieckiej gospodarki pod koniec lat 90. XX w. w perspektywie rynku pracy	218
5.2. Gradualizm reform lat 90. i przygotowania do gruntownych zmian porządku rynku pracy.	222
5.3. Poziom ładu gospodarczego: reformy rynku pracy w latach 2002–2007	229
5.4. Efekty reform na poziomie procesu gospodarczego i socjologiczno-antropologicznego fundamentu rynku.	235
5.4.1. Poziom procesu gospodarczego: efekty ogólne reform	236
5.4.2. Poziom procesu gospodarczego: efekty szczegółowe reform	238
5.4.2.1. Poprawa efektywności pośrednictwa i procesu dopasowań na rynku pracy	238
5.4.2.2. Redukcja pozapłacowych kosztów pracy	245
5.4.2.3. Zwiększenie zatrudnienia osób w wieku przedemerytalnym	246
5.4.2.4. Spadek bezrobocia długookresowego.	248
5.4.3. Efekty na poziomie socjologiczno-antropologicznego fundamentu rynku.	249

5.4.3.1. Rozwój przedsiębiorczości	249
5.4.3.2. Obniżenie oczekiwań płacowych	252
5.4.3.3. Większa odpowiedzialność partnerów taryfowych	255
5.5. „Efekty uboczne” reform – sektor niskich płac i erozja normalnego stosunku pracy	257
5.6. Funkcjonowanie rynku pracy po reformach – test w kryzysie 2008–2009 . .	262
5.7. Reregulacja – trendy w polityce ładu gospodarczego na rynku pracy po reformach Hartza	268
5.8. Realizacja materialnego zadania gospodarki – „dobrobytu dla wszystkich” – w optyce rynku pracy	271
5.9. Wnioski w świetle modelu analitycznego	275
Zakończenie	285
Bibliografia	299
Spis schematów, tabel, wykresów i uzupełnień	323
Summary	327
Zusammenfassung	335